

דיין

אינו

משיב

אורי אבנרי: על חוק זה אפשר לומר, בקיצור נמרץ: טוב שהשיעורים הועלו, אבל זה בהחלט אינו מספיק. אני בכלל מתקשה להבין את ההגיון של הפילוסופיה העומדת מאחורי החוק הזה.

אדם נהרג במלחמה, השאיר אחריו משפחה. המשפחה הקרובה את הקרוב הגדול ביותר שילכה להקריב, עליידי עצם העובדה שהיא יש.

מדוע צריכה רמת-המחיה של המשפחה לרדת, כתוצאה מסכון נורא זה שקרה לה?

מדוע צריכה המשפחה להיות במצב שאחרי נפילת האיש למען המדינה, המדינה לא תספק לה את אותה רמת-מחיה שהיתה לה קודם?

למה צריכה לבוא, נוסף על האבידה האנושית, גם אבידה כלכלית?

אני יכול להבין חוק הקובע מינימום, חוק האומר שדרגת מסוימת של עובד המדינה תשמש כדרגת המינימום, ושטו משפחה של חזל לא תקבל פחות. אבל איני יכול להסכים לכך שזה המכסימום. אולי יכולה להיות איוו תיקרה, שמי עבר לה לא יכול צריכה המדינה לספק.

אבל אני חושב שהעיקרון המנחה צריך להיות לגמרי שונה מאשר בכל החוקים האלה, והוא: המשפחה תמשיך לקבל

משך שנתיים של ישיבה באופוזיציה, יצאה רפי"ג מגדרה כדי להגן על הדמוקרטיה בישראל. איש לא יכול היה לעלות עליה בהצבעה לשמירה על זכויות הכנסת. בתרעומת על השרים המזלזלים בה, במאה נגד גילויים ממשלתיים המעליבים את הכנסת.

היו שפיקפקו בכנותה ובעומקה של גישה חדשה זו, מצד קבוצת אנשים שהתפרסמו בעבר, כשהיו בשלטון, בהפיכת הכנסת לתחתית גומי. אולם בעליה-אמונה אמרו: "אל תדונו לפי מה שהיה. האנשים משתנים באופוזיציה. הם שונים כמה שהיו."

מי צדק?
עתה בא המבחן. רפי"ג הצטרפה לממשלה, ואחד מראשיה הגיע לכהונת שר. והנה מה שאירע השבוע:

שר-הבטחון, משה דיין, קם להשיב על כמה שאלות שלנו. בפרוטוקול של הכנסת זה נראה כלהלן:
שאלתה מס' 2881 של חבר-הכנסת אורי אבנרי מיום 11.7.67:

כשבוע אחר תום הקרבות ביקרתי בכפרים בית-נובע, יאלו, לטרון ועמוס. בביקורי אז נוכחתי לדעת כי כפרים אלה נהרסו בחלקם. שלשום ביקרתי מחדש בכפרים הנ"ל, ואז ראיתי כי נהרסו לחלוטין.

שאלתי הן:
(1) מי נתן את ההוראה להרוס את הכפרים?
(2) הייבנו הכפרים הנ"ל מחדש?
(3) האם תיתן האפשרות לתושבי הכפרים לחזור לכפריהם?
(4) איפה מצויים עתה תושבי הכפרים הנ"ל?

שר-הבטחון משה דיין: "אין לי מה להוסיף לנאמר עליידי בנושא זה, במליאת הכנסת, ביום 21.6.67."
היו"ר טובה סנהדראי: שאלה נוספת לח"כ אורי אבנרי.

אורי אבנרי: האם אפשר לבקש מכבוד השר תשובה ברורה לשאלה: האם כפרים אלה הושמדו, או שהם קיימים? **שר הבטחון משה דיין:** אין לי מה להוסיף בעניין זה על מה שאמרתי באותה ישיבה של מליאת הכנסת.

כדי לרדת לכל עומקה של תשובה זו, יש לזכור את העובדות הבאות:
ראשית, בנאום שהוכרז דיין, מלפני ישיבה שבועות, לא הזכיר דיין אף במילה אחת את איוור לטרון ואת בעיית הכפרים האלה.
שנית, השאלתה שלי מתייחסת למה שנעשה באותו שטח אחרי נאום זה של שר-הבטחון, ומוזכר בו תאריך ("שלשום") שחל 20 יום אחרי אותו נאום.

שלישית, אחרי שהגשנו את השאלתה, הודיע קול ישראל כי הסוכנות מכינה תוכנית להתיישבות יהודית על שטחים אלה (המעובדים עתה, בחלקם, עליידי קיבוץ השומר-הצעיר נחשון).

רביעית, אם שר-הבטחון סבור שמטעמי בטחון אין לענות על שאלתה מסוימת בפומבי, שמורה לו הנוכח לתת תשובה סודית בכתב, שלא לפירסום, ואין הוא חייב לעלות על הדוכן, כפי שנעשה דיין מרצונו.

התשובה כולה היא איפוא, ביטוי לזילזול תהומי בכנסת. הגשנו עליה מייד מתאה חריפה לנושאות הכנסת. והגשנו לשר-הבטחון צרור של שאלות חדשות.

כמה עולה תודת האומה?

דין נתן תשובה זו ביום בו נשא אבא אבן את נאום התשובה שלו. הוא בא באותו יום לכנסת כדי להגיש הצעת-חוק ממשלתית, שמטרתה להעלות את התשלומים לנכים ולמשפחות שכולות.

יום לפני כן, כשנשא אבן את נאומו המדיני הגדול, בנוכחות ראשי-הממשלה ורוב השרים וחברי-הכנסת, לא נכנס דיין כלל לאולם המליאה. הוא שהה בבית, הסתובב עם שגריר-אורח, אך נמנע מלכבד את המליאה (ואת אבן) בנוכחותו אף לרגע אחד.

כשבא, במחרת היום, היה אבן שוב באמצע נאום — הפעם נאום-התשובה שלו לחיכות. דיין התיישב במקומו בשרת הממשלה, נרדם, ניסה להתעורר, נרדם שוב. משך כל הנאום נאבק בגבורה בתרדמה. קשה היה לקבוע מי ניצח.

אהרי השאלתה, הגיש דיין את החוק. הגבנו עליו בי מילים הבאות:

מה שקיבלה כאשר אבי-המשפחה היה בחיים, כשם שחייק המגוייס למילואים ממשיך לקבל את המשכורת שקיבל בחיים האזרחיים.

דברים אלה מצאו הר בבית, ודווקא אצל חברי-ולסיעה של דיין. ח"כ אריה בהיר (רפ"י) חייב בנאום, את גישתנו, והכטיח לפעול ברות זו גם בוועדה.

צבאי-כובשים או צבאי-כיבוש?

אום שלישי שנשאנו באותו שבוע איפשר לנו שוב לנגוע בכעיות-בטחון אקטואליות.

הנאום נגע להצעת-חוק ממשלתית, המאפשרת למשרדי המיסים השונים של הממשלה להחליף ביניהם אינפורמציה. כלומר: מסי-הכנסה ומסי-הרכוש, למשל, יוכלו להחליף אינפורמציה — כדי שנישום אחד לא ימסור אינפורמציה מסוימת למשרד זה, ואינפורמציה הפוכה למשרד השני.

בקיצור: זהו אמצעי ליעול הגבייה ולמיניעת רמאויות, בעיקר מצד בעלי-רכוש וסוחרים גדולים.

מובן שחייבנו הצעה זו, כאמצעי לאיחוד כל המיסים הישירים והעקיפים בארץ דרישה שהעלינו לא פעם בכנסת. בתשובתו הודיע פינחס ספיר כי הוא מחייב את ממשלתו, זו, אך שאינו מוכן להתקדם במהירות שדרשנו.

תוך כדי כך התפתח פולמוס מאלף ביני לבין שני דוברי הימין, שדיברו לפני, ושיללו את החוק מכל וכל.

אורי אבנרי: ... הייתי מסתפק בהערות אלה, אלמלא רציתי להגיב על כמה דברים שנאמרו בוויכוח זה עליידי דוברי הימין, בעיקר עליידי חברי-הכנסת פרלשטיין (גח"ל) ליברליים) ושמואל תמיר (המרכז החופשי).

אני מתקשה להבין את ההגיון בדברי הימין, דברים שאני שומע אותם מאז בואי לבית זה. הם דוגלים בהגברת עול הבטחון, במדיניות שתביא בהכרח להגברת עול זה. ובאותה שעה עצמה הם דורשים הורדת מיסים, ושיחרורם ממש דווקא של החוגים האמידים ביותר במדינה.

שתי הטיעות, שחברי הכנסת פרלשטיין ותמיר מייצגים אותן, שהיו בעבר טיעון אחת, דורשות עכשיו את סיפוח כל השטחים הכבושים למדינת-ישראל, והפיכת ישראל למעין רודניה שנית, או דרום-אפריקה שנית.

דבר זה יחייב, בלי כל ספק, הרחבה גדולה של מערכת הבטחון הקבועה, החזקת מיספר ניכר מאד של חיילים. ... **שמואל תמיר:** אלופי צה"ל חושבים ההיפך. אתה שמעת זאת מהם במפורש.

אורי אבנרי: אני שמח שאתה מייצג את אלופי צה"ל. אבל, עם כל הכבוד לאלופי צה"ל, מסופקני אם אפילו האלופים, שיש להם נסיון מפואר בלחימה, יש להם נסיון רב בהחזקת איזורי-כיבוש. בייחוד איזורי-כיבוש המכילים אוכלוסיה של מיליון חצי תושבים, תחת שלטון כפוי, שהם יתייחסו אליו באיבה ובעוינות. במקום או במאוחר תוגדר אוכלוסיה זו.

זה מחייב החזקת כוחות-בטחון מסוג חדש, לצורכי שליטה על אוכלוסיה עוינת. זה יחייב, בלי כל ספק, הרחבה ניכרת מאד של תקציב-הבטחון.

לכן, איני מבין איך אפשר, בנשימה אחת, לדגול בתוכנית פוליטית כזאת, וגם בהורדת מיסים.

זוהי הסתירה המהותית בעמדת הימין מזה שנים רבות. מצד אחד דורשים מדיניות המחייבת להגדיל עוד ועוד את מערכת-הבטחון, ומתנגדים לתוכנית שיביא לשלום, שיאפי שרו בעתיד לצמצם את עול-הבטחון — ומצד שני, באותו זמן עצמו, דורשים הורדת מיסים ומתנגדים ליעול גביית מיסים.

המסקנה היחידה הנובעת היא, שאת כל העול צריך להטייל על השכבות העניות ביותר.

הפולמוס עוד נמשך. בסך הכל היה זה שבוע מפרך אך משעמם, כשגם הוויכוח המדיני מאכזב בחוסר מקורות נאומיו. הצימוק היחיד — חוק הזיהום של תח" — נתיכוח רידינג — נד" חה בגלל קנוניה בני סיעות הקואליציה, ה' מהות כמעט רוב בבית.

הצעת סיעת העולם הזה - כוח חדש:

(1) הכנסת קוראת לממשלה להשתית את מדיניותה על השאיפה לשמור על אחדות ארץ-ישראל, עליידי כינון פרציה מדינית, כלכלית ובטחונית של מדינת-ישראל ומדינה לאומית של העם הערבי הפלסטיני.

(2) הכנסת קוראת לממשלה להשתית את כל פעולותיה באיזורים המוחזקים על שאיפה יפודית זו.

(3) הכנסת קוראת לממשלה לפתוח מייד במיבצע מקיף לפתרון בעיית הפליטים בשטח ארץ-ישראל.

(4) הכנסת קוראת לממשלה לגבש ולפרסם תוכנית-שלום מפורטת למרחב, ובה הנחיות ברורות להסדר כולל, שיאפשר שיתוף-פעולה בין ישראל ובין העולם הערבי.

(5) הכנסת מביעה את דעתה שיש צורך בכינון ממשלת-ליכוד-לאומי, שתהיה מסוגלת לבצע תפקידים אלה, ובה מיניסטריון מיוחד לענייני ארץ-ישראל והמרחב, ולקידום השלום.

הצעה זו נדחתה, כשרק ח"כ אורי אבנרי מצביע בעדה, וכל שאר סיעות הבית, מחרות ועד ר"ה, מצביעות נגדה. רק ח"כ שמואל מיקוניס (מק"י) נמנע מן ההצבעה עליה.

ושאלנו אותם: "האם אתם יוצאים למלחמה למען שלום או למען שטחים?" — האם יכול להיות ספק כלשהו מה היתה התשובה, כמעט פה אחד, של העם הזה?

כל ממשלה ישראלית תיבחן ביכולתה לצאת אל המרחב, לשים קץ למצב המצור, לשים קץ למצב הלוחמה, ליצור מיסגרת של שלום.

על כך השיב השר אבא אבן למחרת היום:

על כך הגיב השר אבא אבן, בנאום תשובתו למחרת היום, בקטע הבא:

השר אבא אבן: ... אני מתקשה להזדהות הזדהות מוחלטת עם אותם חברי-כנסת, הסבורים כי כבר הגענו אל פתרון מסויים ומוגדר של הבעיה המרכזית שלנו.

למשל, חברי-הכנסת אבנרי העלה את הרעיון של מדינה ערבית לאומית בפדרציה עם מדינת-ישראל.